

Bijlagen

1. Motivatie voor deze wet en de reactie van de Raad van State
2. Keukentafelgesprek, waarom voor vrouwen moeilijker dan voor mannen
3. Parttime versus fulltime werken, economische zelfstandigheid
Verschillen tussen mannen en vrouwen zijn direct zichtbaar na de opleiding
4. Opleidingsniveau, herkomstgroep en leeftijd
 - 4a. Invloed opleidingsniveau op economische zelfstandigheid
 - 4b. Invloed herkomstgroep op economische zelfstandigheid
 - 4c. Economische zelfstandigheid per leeftijdsgroep

Bijlage 1. Motivatie voor deze wet en de reactie van de Raad van State

‘De initiatiefnemers willen met het initiatiefwetsvoorstel de partneralimentatie eerlijker maken en in duur verkorten.’

Belangrijkste reactie van de Raad van State op 22 april 2016 op het oorspronkelijke wetsvoorstel: ‘in het voorstel wordt uitgegaan van een situatie met betrekking tot de positie van vrouwen op de arbeidsmarkt en met betrekking tot de verdeling van zorgtaken binnen het huwelijk, die ver verwijderd is van de maatschappelijke realiteit’. En verder: ‘de initiatiefnemers motiveren niet waarom dit initiatiefwetsvoorstel zal leiden tot minder procedures over partneralimentatie.’ ‘De limitering van de duur van partneralimentatie zal naar verwachting tot schrijnende situaties leiden. Specifiek gaat het daarbij om de positie van ouderen met langdurige huwelijken en van vrouwen met jonge kinderen.’

Advies van de Raad: ‘beperken in duur heroverwegen.’ ‘Wat zijn de gevolgen van het initiatiefwetsvoorstel voor de besteding van publieke middelen (bijstand en kosten rechtszaken en mediatie)?’

Opmerking:

De initiatiefnemers hebben na de ingrijpende wijzigingen in de initiatiefwet het niet nodig gevonden om opnieuw een advies aan de Raad van State te vragen.

Bijlage 2. Keukentafelgesprek, waarom voor vrouwen moeilijker dan voor mannen

‘Voor vrouwen staat er namelijk meer op het spel dan voor mannen, ze leveren in: meer zorg voor huishouden en kinderen en minder uren betaald werk. Voor mannen gaat hun leven op de oude voet verder, ze blijven fulltime werken en vaak zelfs meer. Ze sluiten aan bij de gangbare opvattingen van familie, kennissen en collega’s op het werk over de taakverdeling binnen een relatie, met als bijkomend voordeel van meer inkomen per gewerkt uur, betere promotiekansen, zijn enkele jaren ouder, etc. Vrouwen zitten in de positie dat ze tegen de bestaande normen ingaan, waardoor ze harder voor zichzelf moeten opkomen. Zeker bij laagopgeleide vrouwen is dat lastig.’

Om de consequenties van minder werken in te schatten is moeilijk te overzien, zeker als je aan het begin staat van een relatie en van het positieve wilt uitgaan. We delen toch alles? Inkomen en zorg, elk haar eigen inbreng, dat komt allemaal goed.’ Uit ‘Argumenten en vragen bij het wijzigen van de duur van partneralimentatie vanuit de praktijk’, Uit De Groene, [artikel](#), niet meer te achterhalen wie dit artikel heeft geschreven.

Bijlage 3. Parttime versus fulltime werken, economische zelfstandigheid

Verschillen tussen mannen en vrouwen zijn direct zichtbaar na de opleiding

Op 22 januari 2018 verscheen het onderzoek van het SCP over jonge vrouwen en mannen op de arbeidsmarkt¹. Belangrijke conclusies in verband met samenwonenden en de wet VPS:

- Jonge vrouwen tot 25 jaar werken twee keer zo vaak parttime als jonge mannen en zien minder kans om vanuit de deeltijdbaan een volledige baan te bemachtigen. Deze verschillen worden groter met de leeftijd: arbeidsduur van vrouwen neemt (verder) af naarmate er meer sprake is van gezinsvorming, terwijl het vaderschap de arbeidsduur van mannen niet of nauwelijks beïnvloedt. Deze verschillen in arbeidsduur zijn er echter ook als er geen kinderen zijn, kort na het afstuderen.
- De verschillen tussen jonge vrouwen en mannen in arbeidsduur zijn het kleinst onder hoogopgeleiden en het grootst onder laagopgeleiden. Dit komt doordat vrouwen meer in deeltijd werken naarmate het opleidingsniveau lager is; bij mannen is er geen relatie tussen opleidingsniveau en arbeidsduur.
- Mannen boven de dertig zijn vaker economische zelfstandig dan vrouwen. Een hoger uurloon, fulltime werken en meer promotiekansen maken dat vanaf 30–35 jaar het verschil in economische zelfstandigheid tussen vrouwen en mannen 20 tot 30 procent is. Dit verschil blijft zo tot het pensioen en werkt ook door in de hoogte van het pensioen.
- Nog altijd beschouwen de meeste jongeren zorg voor kinderen vooral als een taak voor vrouwen en het gezinsinkomen als een taak voor mannen.
- Slechts 20 procent van de vrouwen en 10 procent van de mannen is sterk gericht op het gezin en de zorg voor de kinderen; 60 procent van de vrouwen wil graag werk en gezin combineren en 20 procent is sterk gericht op hun werk en carrière.

Dit onderzoek geeft aan dat het verschil in taakverdeling tussen samenwonen met of zonder officieel contract minimaal is. Wij vinden daarom dat samenwonenden onder de wet VPS moeten vallen.

Bijlage 4. Opleidingsniveau, herkomstgroep en leeftijd

Tabellen gebaseerd op informatie van *CBS Statline en Emancipatiemonitor 2014 (SCP/CBS)*
Meer info op de [factsheet](#) van Atria, 11 november 2015.

¹ * Onderzoek SCP: ‘Werken aan de start’ – Jongevrouwen en mannen op de arbeidsmarkt. Ans Merens, Freek Bucx, SCP, 22 januari 2018, 144 pagina’s
Dit onderzoek is verricht op verzoek van de directie Emancipatie van het ministerie van OCW en mede gefinancierd door de Europese Unie.

Bijlage 4a. Invloed opleidingsniveau op economische zelfstandigheid

Onderwijs is een belangrijke emancipatiefactor. Slechts 29% van de lager opgeleide vrouwen is economisch zelfstandig. Lager opgeleide vrouwen zijn relatief vaak financieel afhankelijk van een (mannelijke) kostwinner, maar gegeven het feit dat paren doorgaans een vergelijkbaar opleidingsniveau hebben is het 'delen' van één inkomen kwetsbaar. Hoog opgeleide vrouwen zijn even vaak economisch zelfstandig als middelbaar opgeleide mannen.

	vrouwen	mannen
Lager opgeleid	29%	65%
Middelbaar opgeleid	53%	72%
Hoger opgeleid	73%	82%

Peiljaar: 2012. Leeftijdsgroep 20 – 65 jaar

Bijlage 4b. Invloed herkomstgroep op economische zelfstandigheid

Vrouwen met een andere dan autochtone herkomst zijn beduidend minder vaak economisch zelfstandig dan autochtone vrouwen. Surinaamse vrouwen vormen met 48% hierop een uitzondering. Het verschil tussen Surinaamse mannen (50%) en vrouwen is gering. Slechts een op de vier vrouwen van Turkse of Marokkaanse herkomst is economisch zelfstandig. Bij hen is het verschil met mannen vrij groot, net als bij de autochtone vrouwen.

	vrouwen	mannen
Autochtoon	52	69
Surinaams	48	50
Antilliaans/Arubaans	37	44
Turkse	24	38
Marokkaans	23	46

Peiljaar: 2014. Leeftijdsgroep 15 – 65 jaar.

Bijlage 4c. Economische zelfstandigheid per leeftijdsgroep

Mannen zijn vaker dan vrouwen de hoofdkostwinner in een gezin. Dit zien we terug in de cijfers. Tussen het 30ste en 55ste levensjaar is ruim 80% van de mannen economisch zelfstandig. Het maximum bij vrouwen is 67% (30–35 jaar). Hoe hoger de leeftijd, hoe lager de economische zelfstandigheid van vrouwen. Hier zit een leeftijdseffect in en een erfenis van het kostwinnersmodel van de vorige eeuw: een groot deel van deze vrouwen is gestopt met werken toen de kinderen kwamen.

	vrouwen	mannen
Totaal 20–65 jaar	53	72
20–25 jaar	24	31
25–30 jaar	62	70
30–35 jaar	67	81
35–40 jaar	65	83
40–45 jaar	61	83
45–50 jaar	60	82
50–55 jaar	57	80
55–60 jaar	50	76
60–65 jaar	31	60

Peiljaar: 2014

Peiljaar: 2012. Leeftijdsgroep 20 – 65 jaar